

**geograafia
eksamid**

2007

2007. a GEOGRAAFIA RIIGIEKSAMI TULEMUSTE ANALÜÜS

Koostaja: Sirje Siska

Toimetaja: Kersti Kaldma

1. EESMÄRGID

- tagada gümnaasiumilõpetajate eksamihinnete võrreldavus;
- võimaldada õpilastel saada objektiivsem pilt oma õpitulemustest;
- võimaldada koolil ennast objektiivsemalt hinnata ning teistega võrrelda;
- saada ülevaade õppimise/õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust gümnaasiumiastme lõpus.

2. EKSAMITÖÖ PÕHIANDMED

2.1. Kontrollitud pädevused

2007. a eksamitöö ülesannetega kontrolliti kõiki nelja riiklikus õppekavas fikseeritud üldpädevust ja seitset valdkonnapädevust.

2.2. Eksamitöö ülesehitus

Töö oli koostatud terviktööna, selles oli 29 ülesannet, mis jagunesid 78 osäülesandeks. Eksamitöös kasutati eri tüüpi ülesanded ja need hõlmasid järgmisi tasandeid:

- I teadmine (mõisted, faktid, seaduspärasused);
- II mõistmine/arusaamine (kirjeldamine, interpreteerimine, seletamine, ümbersõnastamine);
- III teadmiste rakendamine (kasutamine uues situatsioonis, prognoosimine);
- IV analüüs ja süntees (seoste näitamine, faktide ja seaduspärasuste ühendamine, eristamine, rühmitamine, võrdlemine, hüpoteeside esitamine);
- V hinnangu andmine (otsuste tegemine, järeldamine).

Eksamitöö koostamisel arvestati juhendis fikseeritud proportsioone, so ca 50% punktidest saadi äratundmis- ja reprodutseerimistasandil omandatu ja ülejäänud ca 50% teadmiste rakendamise, analüüsi, sünteesi ning otsuste tegemise tasandil omandatu eest.

31% ülesannetest oli etteantud vastustega ja 69% avatud vastustega.

3. RIIGIEKSAMI ÜLDANDMED

Tabel 1. Geograafia riigieksam 2007

Osalejaid	7132
Üldine keskmine tulemus	56,4
Mediaan	56
Standardhälve	14,78
Kõrgeim tulemus	98
Madalaim tulemus	8

4. ÜLESANNETE ANALÜÜS

Tabel 2. Geograafia riigieksami ülesannete soorituse edukus (kõik eksaminandid)

Ülesanne	Maksimumpunktid	Keskmiselt saadud punkte	Ülesande keskmine sooritus protsentides	Maksimumtulemuse protsent	Nulltulemuse protsent	Korrelatsioon kogutulemusega
1.	3	2,55	84,88	50,27	0,24	0,55
2.	1	0,48	48,35	46,41	49,71	0,39
3.	1	0,37	37,10	35,87	61,67	0,47
4.	1	0,94	94,01	94,01	5,99	0,13
5.	2	1,01	50,70	19,68	18,16	0,31
6.	3	1,15	38,22	4,13	18,29	0,18
7.	0,5	0,36	72,27	72,27	27,73	0,40
8.	0,5	0,34	68,49	68,49	31,51	0,44
9.	0,5	0,24	47,05	47,05	52,95	0,41
10.	0,5	0,48	95,09	95,09	4,91	0,25
11.	0,5	0,42	83,42	83,42	16,58	0,38
12.	0,5	0,24	47,72	47,72	52,28	0,39
13.	1	0,55	55,35	55,35	44,65	0,34
14.	1	0,66	65,91	65,91	34,09	0,43
15.	1	0,66	65,84	65,84	34,16	0,35
16.	1	0,83	82,76	82,76	17,24	0,22
17.	1	0,57	56,53	56,53	43,47	0,37
18.	2	1,20	59,98	42,78	22,99	0,37
19.	2	1,09	54,55	29,29	18,26	0,43
20.	1	0,78	78,20	78,13	21,73	0,42
21.	1	0,78	77,53	77,29	22,23	0,40
22.	1	0,40	40,14	38,82	58,54	0,19
23.	0,5	0,22	44,94	44,94	55,06	0,34
24.	0,5	0,29	58,54	58,54	41,46	0,24
25.	0,5	0,28	56,34	56,34	43,66	0,36
26.	2	0,71	35,33	17,60	45,92	0,45
27.	2	0,49	24,32	6,61	55,45	0,29
28.	1	0,50	49,50	49,50	50,50	0,20
29.	4	1,94	48,53	7,06	8,90	0,25
30.	3	1,76	58,69	20,38	7,19	0,34
31.	2	1,08	53,89	13,99	7,65	0,26
32.	0,5	0,38	76,55	76,55	23,45	0,50
33.	0,5	0,22	44,08	44,08	55,92	0,50
34.	0,5	0,19	38,05	38,05	61,95	0,50
35.	0,5	0,28	55,69	55,69	44,31	0,56
36.	0,5	0,20	39,28	39,28	60,72	0,57
37.	0,5	0,12	24,84	24,84	75,16	0,50
38.	2	1,45	72,31	51,58	6,93	0,28
39.	2	0,99	49,61	26,05	26,61	0,37
40.	2	0,96	47,79	23,41	27,13	0,29
41.	1	0,59	58,66	58,57	41,25	0,40
42.	2	1,71	85,73	76,28	4,83	0,40
43.	3	1,91	63,78	28,01	7,90	0,38

44.	2	0,79	39,43	17,57	38,72	0,36
45.	1	0,64	63,85	63,85	36,15	0,12
46.	1	0,16	16,25	16,17	83,66	0,43
47.	2	1,26	63,15	43,82	17,52	0,31
48.	1	0,75	74,69	64,91	15,54	0,48
49.	1	0,31	31,41	30,34	67,52	0,39
50.	1	0,64	64,46	63,76	34,85	0,28
51.	2	1,11	55,41	31,21	27,37	0,28
52.	2	0,95	47,62	22,60	27,40	0,38
53.	1	0,23	22,91	18,93	73,12	0,36
54.	1	0,76	75,89	75,89	24,11	0,36
55.	1	0,61	61,05	61,05	38,95	0,37
56.	1	0,58	57,74	57,74	42,26	0,30
57.	1	0,28	28,25	28,25	71,75	0,36
58.	3	1,26	41,85	7,23	21,15	0,29
59.	1	0,59	59,18	58,93	40,58	0,43
60.	2	0,95	47,52	25,24	30,04	0,33
61.	1	0,63	62,52	51,02	25,98	0,33
62.	1,5	0,58	38,99	23,02	37,77	0,51
63.	1	0,49	48,67	48,66	51,33	0,25
64.	1	0,49	48,57	48,56	51,42	0,13
65.	1	0,59	59,10	59,09	40,90	0,19
66.	1	0,90	89,77	89,77	10,23	0,26
67.	1	0,78	77,78	70,34	14,78	0,33
68.	1	0,34	33,78	32,72	65,16	0,43
69.	2	1,19	59,64	31,34	12,06	0,50
70.	1	0,61	61,26	53,67	31,16	0,52
71.	1	0,75	74,90	72,41	22,61	0,48
72.	1	0,47	47,32	45,00	50,36	0,47
73.	1	0,86	85,60	85,60	14,40	0,23
74.	1	0,32	32,44	32,44	67,56	0,39
75.	1	0,94	94,09	94,09	5,91	0,11
76.	1	0,55	55,05	55,05	44,95	0,21
77.	1	0,71	70,65	70,65	29,35	0,29
78.	1	0,68	68,28	68,28	31,72	0,40

Tabelis 3 on paksus kirjas välja toodud küsimused, mille puhul noormeeste ja neidude tulemused oluliselt erinesid. Noormehed olid oluliselt paremad 44 ja neidud 7 küsimusele vastamisel. Samas tabelis on paksu kirjaga välja toodud ka need küsimused, mille puhul erinesid oluliselt eesti ja vene keeles vastanute tulemused. Eesti koolide õpilased olid oluliselt paremad 46 küsimusele ja vene koolide õpilased 8 küsimusele vastamisel. Seega on märkimisväärselt erinevad nii noormeeste ja neidude kui ka eesti ja vene koolide tulemused. Ca kolmepunktiline erinevus noormeeste ja neidude tulemustes on püsinud kõikidel geograafia riigieksamitel. Kuna järjepidevad andmed koolihinnete ja korrelatsiooni kohta puuduvad, on põhimõttelisi järeldusi raske teha. Ka eesti ja vene koolide tulemuste erinevus on olnud suur, kahel viimasel aastal lausa 10 punkti. Seda erinevust ei ole ainult väiksema ja vähem esindusliku valimiga võimalik seletada. See on mingil määral kindlasti seotud õppeprotsessiga, õppevahenditega ja õpetajate ettevalmistusega. Täpsemaks analüüsiks paraku andmed puuduvad.

Tabel 3. Geograafia riigieksami ülesannete soorituse edukus (eesti ja vene keeles vastanute ning noormeeste ja neidude võrdlus)

Ülesanne	Ülesande keskmine sooritusprotsent	Keskmine sooritus eesti keeles	Keskmine sooritus vene keeles	Noormeeste keskmine sooritus	Neidude keskmine sooritus
1.	84,88	85,29	80,79	87,84	82,51
2.	48,35	50,59	26,08	46,95	49,48
3.	37,10	39,00	18,23	35,25	38,59
4.	94,01	94,05	93,54	93,64	94,30
5.	50,70	52,78	30,04	50,28	51,04
6.	38,22	37,69	43,51	37,32	38,94
7.	72,27	72,23	72,62	75,57	69,60
8.	68,49	68,90	64,46	71,83	65,81
9.	47,05	46,59	51,54	48,57	45,82
10.	95,09	94,76	98,31	96,07	94,30
11.	83,42	83,21	85,54	87,69	79,99
12.	47,72	47,18	53,08	49,01	46,68
13.	55,35	55,74	51,54	62,35	49,72
14.	65,91	66,32	61,85	71,07	61,75
15.	65,84	65,71	67,08	70,16	62,36
16.	82,76	83,49	75,54	86,47	79,79
17.	56,53	57,14	50,46	59,02	54,53
18.	59,98	61,54	44,46	58,09	61,50
19.	54,55	57,59	24,27	54,56	54,55
20.	78,20	82,35	36,92	81,82	75,29
21.	77,53	79,12	61,69	80,19	75,39
22.	40,14	41,11	30,46	40,60	39,77
23.	44,94	45,44	40,00	51,31	39,82
24.	58,54	59,07	53,23	61,88	55,85
25.	56,34	56,97	50,00	62,26	51,57
26.	35,33	37,25	16,15	38,32	32,92
27.	24,32	25,35	14,00	27,04	22,13
28.	49,50	50,64	38,15	48,88	50,00
29.	48,53	51,14	22,60	48,10	48,88
30.	58,69	59,16	54,05	57,24	59,86
31.	53,89	55,73	35,54	53,12	54,51

32.	76,55	76,88	73,23	78,69	74,82
33.	44,08	44,74	37,54	44,92	43,41
34.	38,05	38,83	30,31	37,58	38,42
35.	55,69	56,45	48,15	57,07	54,58
36.	39,28	40,49	27,23	36,58	41,46
37.	24,84	25,73	16,00	20,52	28,32
38.	72,31	74,21	53,38	74,02	70,93
39.	49,61	50,27	43,00	58,07	42,79
40.	47,79	50,37	22,08	50,21	45,84
41.	58,66	58,61	59,15	62,15	55,85
42.	85,73	85,93	83,69	90,18	82,14
43.	63,78	64,26	59,08	67,85	60,52
44.	39,43	38,83	45,42	43,17	36,42
45.	63,85	63,40	68,31	62,10	65,25
46.	16,25	16,35	15,31	17,94	14,89
47.	63,15	62,20	72,62	63,69	62,71
48.	74,69	75,38	67,77	76,39	73,32
49.	31,41	32,67	18,85	29,95	32,59
50.	64,46	64,88	60,23	62,43	66,09
51.	55,41	56,44	45,23	58,16	53,20
52.	47,62	48,73	36,54	51,82	44,24
53.	22,91	23,71	14,92	27,64	19,10
54.	75,89	77,28	62,00	83,92	69,43
55.	61,05	62,78	43,85	69,81	54,00
56.	57,74	57,76	57,54	63,36	53,22
57.	28,25	28,26	28,15	37,52	20,80
58.	41,85	43,45	25,85	47,69	37,15
59.	59,18	59,19	59,08	61,47	57,33
60.	47,52	46,62	56,46	49,24	46,13
61.	62,52	65,50	32,85	63,19	61,98
62.	38,99	40,78	21,18	38,44	39,44
63.	48,67	49,06	44,77	46,14	50,70
64.	48,57	50,15	32,77	49,29	47,99
65.	59,10	58,31	66,92	59,08	59,11
66.	89,77	89,78	89,69	91,44	88,42

67.	77,78	79,51	60,62	80,23	75,81
68.	33,78	35,85	13,08	34,81	32,94
69.	59,64	60,11	55,00	60,62	58,85
70.	61,26	61,88	55,08	64,73	58,46
71.	74,90	75,19	72,00	78,03	72,38
72.	47,32	48,38	36,77	43,72	50,22
73.	85,60	85,84	83,23	87,60	83,99
74.	32,44	33,76	19,23	36,83	28,90
75.	94,09	94,38	91,23	95,44	93,01
76.	55,05	56,37	41,85	55,84	54,41
77.	70,65	72,86	48,62	72,77	68,95
78.	68,28	67,24	78,62	74,06	63,63

TULEMUSED ÜLESANNETE KAUPA

1. Paigutage Türgit, Afganistani ja Jaapanit iseloomustavad andmed tabelisse õigesse kohta.

Arengutaseme näitaja	Türgi	Afganistan	Jaapan
Oodatav keskmine eluiga	70/75	43/44	78/85
Sündimus	17‰	46‰	9‰
Kirjaoskus	87%	36%	99%

Iga õigesti täidetud rida tabelis andis ühe punkti. Eksamitöö avaülesande sooritus oli üsna kõrge – 84,88%. Maksimumi saavutas 50,27% ja nulltulemus sai vaid 0,24% õpilastest. Ehkki keskmine tulemus oli kõrge, oli ülesanne samas ka küllaltki tugeva eristusjõuga – 0,65, sobides seega väga hästi eksamitöö avaülesandeks. Kõige sagedamini eksiti sündimuse ja kõige vähem keskmise eluea märkimisel. Sageli vahetati ära Jaapani ja Türgi sündimus või pakuti kõige kõrgemat sündimust Jaapanile.

2. Globaliseerumine nii vähendab kui suurendab riikidevahelisi erinevusi. Tooge mõlema kohta selgitav näide.

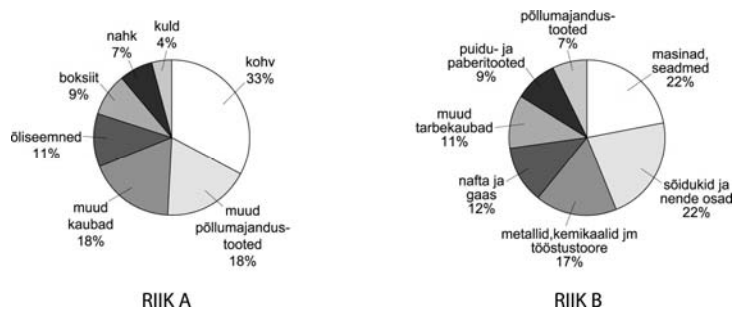
Globaliseerumine vähendab riikidevahelisi erinevusi.

Keskmine sooritus oli 48,35%. Tüüpiline eksimus oli liiga üldiste ja ilma selgituseta vastuste andmine, nt *kultuurid segunevad*. Küllaltki sageli olid vastused sisutud, korrates küsimuses etteantud informatsiooni, nt *globaliseerumine ühtlustab riike, riikide vahel ei teki suuri erinevusi*. Jms.

Globaliseerumine suurendab riikidevahelisi erinevusi.

Keskmine sooritus oli 37,10%. Seega osati globaliseerumist riikidevaheliste erinevuste suurendajana halvemini selgitava näitega illustreerida kui riikidevaheliste erinevuste vähendajana. Tüüpilised eksimused olid samasugused kui ülesande eelmises punktis.

3. Diagrammidel on kujutatud kahe riigi ekspordi. Kumma riigi tulud ekspordist on stabiilsemad? Põhjendage.

Seda, et riigi B eksporditulud on stabiilsemad, vastati väga hästi, keskmine sooritus oli 94,01%. Oma osa nii kõrges soorituses on ka sellel, et osa punkte saadi juhuslikult õigesti märgitud vastuse eest. Juhuslikkust kinnitab oma vastuse põhjendamise tunduvalt madalam sooritus – 50,70%. Kuna

põhjendamisel oli tarvis välja tuua kaks aspekti, kaotati sageli punkte seetõttu, et mõlemas vastuses korrati erinevas sõnastuses ühte ja sedasama, nt:

- 1) Riigi A ekspordi mõjutab kliima.
- 2) Riigi B ekspordi kliima ei mõjuta.

Teine küllaltki tüüpiline eksimus oli arvamus, et riigi B toodetele on suurem ja pidevam nõudlus.

4. Tänapäev Eestis on tööpuudus asendunud töøjõupuudusega. Tekkinud probleemi üks võimalikke lahendusi on sisserände soodustamine. Tooge kolm argumenti, miks ei peaks Eestisse võõrtöötajate sissetoomist soodustama.

Arvestades selle ülesande teema aktuaalsust, oli keskmine sooritus oodatust oluliselt madalam – 38,22%. Tüüpiline eksimus oli see, et sama aspekti esitati mõneti erinevas sõnastuses mitu korda. Teine tüüpiline eksimus oli probleemide üledramatiseerimine. Näiteks vastati sageli, et Eestis võib tekkida tööpuudus, ülelennastumine jms, kui võõrtöötajate sisse tuua. Seda tüüpi ülesanded näitavad selgelt, et õpilastel jääb oluliselt puudu analüüsi- ja oma argumentide täpse ja veenva sõnastamise oskusest. Loomulikult on paljudele õpilastele vastamisel takistuseks ka nõrgad või hoopis puuduvad teadmised.

5. Ühendage sobivad paarid vastavalt sellele, milline usund on millises piirkonnas enam levinud.

Vastuseks kirjutage iga piirkonna juurde sobiv täht.

A) budism	C..... Iraan
B) katoliiklus	D..... Iisrael
C) islam	F..... Taani
D) judaism	E..... Venemaa
E) õigeusk	A..... Tiibet
F) protestantism	B..... Hispaania

Ülesande keskmine sooritus oli 69,01%. Kõige paremini osati seostada Venemaad õigeusuga ja Tiibetit budismiga. Kõige sagedamini eksiti selles, et Taani seostati katoliiklusega ja Hispaania protestantismiga.

6. Kui palju inimesi elab praegu Maal? Õige vastus tähistage X-ga.

- A 3,6 miljardit
 B 4,6 miljardit
 C 5,6 miljardit
 D 6,6 miljardit
 E 7,6 miljardit

Keskmine sooritus oli 55,35%. Tegemist on sedavõrd üldtuntud faktiga, et geograafia riigieksamit sooritajatelt oleks oodanud kõrgemat tulemust. 16,27% õpilastest pakkus, et Maal elab 5,6 miljardit, 14,27%, et 4,6 miljardit ja 7,86%, et 7,6 miljardit inimest.

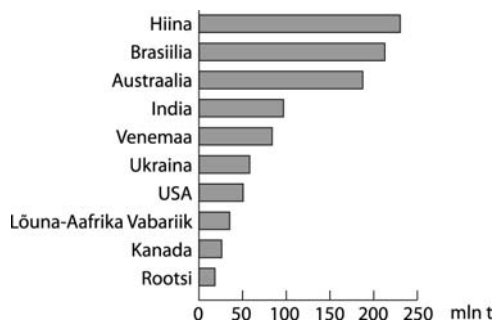
7. Otsustage, kas järgmised väited kaasaegse autotööstuse kohta on tõesed või väärad. Tõesed väited tähistage X-ga veerus *tõene* ja väärväited veerus *väär*.

		Tõene	Väär
A	Uute mudelite tootearendus kandub järjest enam arengumaadesse.		X
B	Tootearendus koondub vähestesse majanduslikult kõrgelt arenenud riikidesse.	X	
D	Autotööstust iseloomustab rahvusvaheliste firmade liitumine.	X	

Keskmine sooritus oli 71,50%, maksimumi saavutas 50,41% õpilastest. Kõige paremini suudeti otsustada kolmanda väite üle, selle keskmine sooritus oli 82,76%.

8. Mida on diagrammil kujutatud? Õige vastus tähistage X-ga.

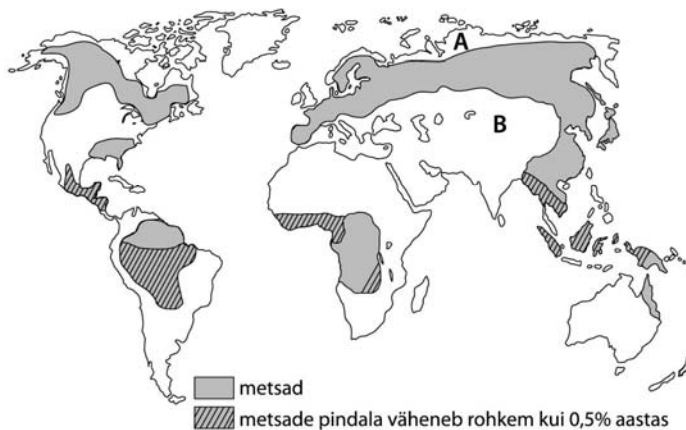
Diagrammil on kujutatud maailma suurimad

- A naftatootjad
 B rauamaagikaevandajad
 C puidueksportijad
 D kohvitootjad
 E nisueksportijad

Keskmine sooritus oli 56,53%, seega rohkem kui pooled õpilastest tundsid ära peamised rauamaagi kaevandavad riigid. Sagedasim väärvastus oli *puidueksportijad*, nii vastas 22,00% õpilastest.

9. Kaardil on kujutatud metsade pindala muutumist maailmas.

Nimetage kaks piirkonda, kus metsade pindala väheneb.

Keskmine sooritus oli 59,98%. Tüüpiline eksimuse näide piirkonna nimetamisel liiga suure ala haaramine, näiteks nimetati Lõuna-Ameerikat, Lõuna-Ameerika põhjaosa, Aafrika lääneosa. Teine tüüpiline eksimuse näide oli, et nimetati väiksemaid piirkondi, saari või riike, mis kaardil ei olnud viirutatud.

Miks nendes piirkondades raiutakse metsa nii intensiivselt?

Keskmine sooritus oli 54,55%. Tüüpilised vastused, mille eest punkte ei saadud, olid järgmised:

1. Kuna tegemist on vihmametsaga, on palju puitu, puidu juurdekasv on kiire.
2. Hea transportida, mereliiklus.
3. Vihmametsades on viljakad mullad, mis sobivad põlluharimiseks.
4. Metsi raiutakse elektrijaamade kütteks, rajatakse linnu, ettevõtteid, hotelle jms.

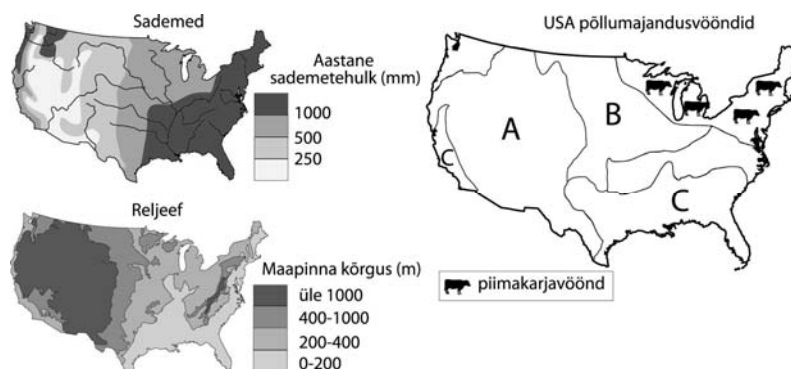
Mis tüüpi metsade pindala väheneb viimasel ajal kõige rohkem?

Keskmine sooritus oli 78,20%, ootuspäraselt tunti vihmametsade paiknemist võrdlemisi hästi.

Miks kaardil A ja B-ga tähistatud piirkondades ei kasva mets?

Piirkonna A puhul oli keskmine sooritus 77,53% ja piirkonna B puhul – 40,14%. Seega tundra külma kliimat ja igikeltsa (piirkond A) osati puude kasvu takistava tegurina paremini välja tuua kui liiga kuiva kliimat (piirkond B). Selle ülesande vastuste põhjal võib väita, et paljud gümnaasiumiõpilased ei ole omandanud elementaarseid teadmisi päikesekiirguse ja sademete jaotumise seaduspärasuste kohta. Piirkonna B puhul pakuti metsade puudumise põhjusteks näiteks järgmist: *tihedus, palju linnu, metsad maha võetud, kõrge Himaalaja mäestik* vms.

10. Kaardil on A, B, ja C-ga tähistatud kolm USA põllumajandusvööndit. Milline täht tähistab nisu- ja maisivööndit, milline rantšovööndit ning milline täht istandustevööndit?

Ülesanne eeldas, et tuntakse tegureid, mis mõjutavad põllumajandusliku tootmise vormide paiknemist, ning osatakse neid teadmisi konkreetsetes situatsioonides rakendada.

Nisu- ja maisivööndi kaardile märkimisel oli keskmine sooritus 44,94%, istandustevööndi märkimisel – 58,54% ja rantšovööndi märkimisel – 56,34%. Põllumajanduslike tootmisvormide kaardiga seostamine õnnestus mõnevõrra paremini kui paiknemise põhjendamise. Ent kaardiga seostamisel võis mõnede vastuste puhul oma osa olla loosiõnnel. Kõige sagedasem eksimus oli nisu- ja maisivööndi rantšovööndiga äravahetamine.

Miks paiknevad rantšod just selles piirkonnas?

Rantšode paiknemist põhjendavate vastuste keskmine sooritus oli 35,33%.

Miks paikneb USA peamine piimakarjavöönd Suure Järvistu piirkonnas?

Piimakarjavööndi paiknemist põhjendavate vastuste keskmine sooritus oli vaid 24,32%.

Riigieksamitööde puhul on juba tavaks saanud, et põhjendamist nõudvate küsimuste vastused on tulemuste poolest tagasihoidlikud. Antud ülesande põhjal võib väita, et ca 50%-l õpilastest puuduvad elementaarsed teadmised põllumajandusliku tootmise vormidest ja nende paiknemist mõjutavatest teguritest. Palju oli nõ tühje vastuseid, kus sisuliselt vastust ei antudki, ja lausa rumalaid, gümnaasiumitasemele sobimatuid vastuseid. Siinkohal mõni näide viimastest:

Rantšod paiknevad just selles piirkonnas, sest seal on loomad hea olla, seal on loomadele sobilikud tingimused, aastane sademete hulk on vastav loomadele, loomi ei kõiguta nii palju kõrgus kui taimi jne.

USA peamine piimakarjavöönd paikneb Suure Järvistu piirkonnas, sest loomad saavad järve ääres joomas käia, järvedes saab piima külmas hoida, jäätmed paigutatakse vette, seal saab loomi pesta jne.

Tähistage X-ga järgnevas loetelus kultuurtaim, mida USA istandustevööndis kasvatatakse.

- A kakao
- B suhkruroog Keskmine sooritus oli 49,50%. 15,84% pakkus kohvi, 12,97% – rukist, 9,70% – kakaod ja 9,17% – kautšukipuud.
- C rukis
- D kohv
- E kautšukipuu

11. Kasutage juuresolevaid pilte ja kaarte järgmistele küsimustele vastamisel.

Kenya põlisrahvas – masaid

Turistid Kenyas

Iseloomustage ja põhjendage asustuse paiknemist Kenyas.

Ülesande keskmine sooritus oli 48,53%. Asustuse paiknemise iseloomustamine andis maksimaalselt ühe punkti ja põhjendamine kolm punkti. Põhjendamisel andis üks õigesti nimetatud tegur koos põhjendusega ühe punkti.

- Üsna tüüpiline eksimus oli see, et lihtsalt kirjeldati Kenyat, nt *Kenya asub Aafrikas, kus on aastaringselt soe kliima. Sademete hulk on väga väike. Väga palju vulkaane. Asustustihedus on väga madal. Mõned üksikud suuremad linnad, ülejäänud maa tühi. Peamised sademetehulgad idaosas. Üksikud istandused ja rahvuspargid ning karjakasvatus.*
- Vähe oli töid, kus osati asustuse iseloomustamisel ilmakaari kasutada.
- Vähe oli ka selliseid töid, kus osati sademeterohkust seostada põllukultuuride kasvatamise ja karjakasvatusvõimalustega.

Nimetage kolm eeldust, mis soodustavad turismimajanduse arengut Kenyas.

Keskmine sooritus oli 58,69%. Tüüpiliselt kaotati punkte sellega, et vastused olid väga pealiskaudsed või sisutud, seega ei vastanud gümnaasiumitasemele, nt *ilus loodus, hea, soodne kliima, istandused, kõrb* jms.

Milliseid probleeme võib turism tekitada masaidele ja Kenya loodusele? Selgitage kahe näite abil.

Keskmine sooritus oli 53,89%. Sageli kaotati punkte seetõttu, et ei toodud näiteid, vaid esitati selgituseta lühivastus. Nt *turistid reostavad loodust ja mõjutavad masaide elu.*

Sedatüüpi küsimustele vastates kaotavad õpilased palju punkte pealiskaudsuse ehk liiga kergekäeliselt sõnastatud vastuste tõttu. Vastuseid ei mõelda põhjalikult läbi, vaid pakutakse midagi, mis enam-vähem võiks sobida. Ent gümnaasiumitaseme geograafiateadmised taolistes vastustes ei avaldu ja kogutud punktid jäävad seetõttu tagasihoidlikeks. Sageli on õpilased oma vastustes ka liialt resoluutsed, nt *loodus hävib, masaid hävivad, masaide elukeskkond hävib* jms.

12. Märkige kaardil tähtedega A-F tähistatud objektide nimed vastavale joonele.

A) Türgi keskmine sooritus 76,55%,

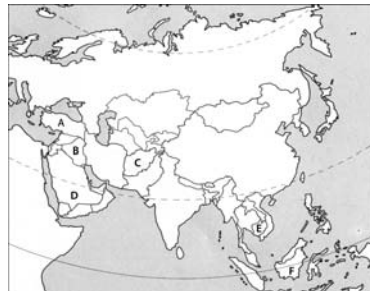
B) Iraak 44,08%,

C) Afganistan 38,05%,

D) Araabia poolsaar 55,69%,

E) Indo-Hiina poolsaar 39,28%,

F) Kalimantan 24,84%

Seekord oli kaardiülesanne tõsisem kui mõnes varasemas eksamis, seetõttu jäi ka tulemus tagasihoidlikuks.

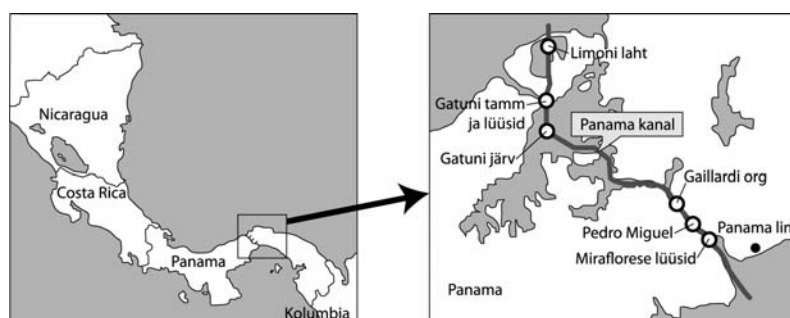
Kaardiülesande keskmine sooritus oli 46,42%. Kuuest objektist viie (välja arvatud Türgi) leidmine Aasia kaardilt oli ka ülesanne, millele kõige sagedamini jäeti üldse vastamata. Seega võib väita, et ca 50% õpilastest ei õpi eksamiks kaarti korralikult.

13. 2006. aasta oktoobris hääletasid Panama elanikud 65 miljardi kroonise projekti poolt, mis peaks 1914. aastal valminud Panama kanali läbilaskevõime kahekordistama.

Juurde ehitatakse uus lüüs, millega saaksid alternatiivse transporditee kuni 12 000 konteinerit mahutavad alused. Praegu saavad kanali läbida laevad, mis mahutavad kuni 5000 konteinerit. Kuni 1990. aastani mahtusid kõik maailma meredel sõitvad konteinerilaevad Panama kanalist läbi. Tegemist on maailma kõige tihedama liiklusega veeteega, mille võimsusest on juba üle 90% käigus. See tähendab kulukaid viivitusi – kohati tuleb laevadel läbipääsu oodata mitu ööpäeva.

Kanali laiendustööd peaksid algama 2008. aastal ja laiendus valmib 2014. aastaks. Töid on kavas rahastada laenudega ning kanali läbimise tasu tõstmisega.

Kavatsusest rajada oma kanal, mis ühendaks Atlandi ja Vaikset ookeani, on teada andnud ka Nicaragua.

Miks on tekkinud vajadus Panama kanali laiendamiseks?

Keskmine sooritus oli 72,31%.

Miks Panama elanikud hääletasid kanali laiendamise projekti poolt?

Keskmine sooritus oli 49,61%.

Milliste riskidega on seotud kanali laiendamine?

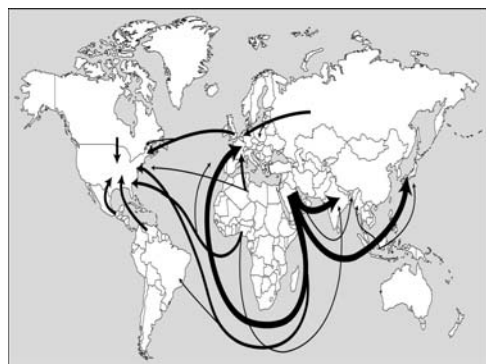
Keskmine sooritus oli 47,79%.

Selle ülesande esimesele küsimusele vastati oluliselt paremini kui kahele järgmisele. Põhjus on ilmselt selles, et esimese küsimuse vastus sisaldas etteantud tekstis. Kahele viimasele küsimusele vastates tuli ka omandatud teadmised appi võtta.

Avatud vastustega ülesandele tüüpilise eksimusena andsid õpilased küllaltki sageli sisutühje vastuseid, nt *Kanali laiendamine on Panamale kasulik. Veerežiimi muutumine mõjutab kalade elu.* jms.

Teine tüüpiline punktide kaotamise põhjus oli see, et kahes erinevas sõnastuses anti üks ja seesama vastus.

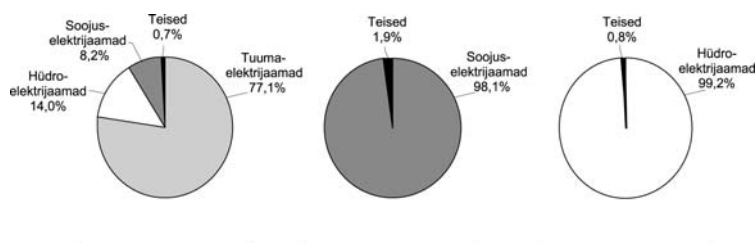
14. Kirjutage kaardile sobiv pealkiri, mis kajastaks võimalikult täpselt kaardil kujutatut.

Keskmine sooritus 58,66% oli oodatust tagasihoidlikum, sest tegemist on naftaveoseid või nafta eksporti kujutava kaardiga. Nafta aga on kaasaegses maailmas kütus number üks. Keskmist tulemust pidanuks tõstma ka see, et samasisuline kaart on juba ühes varasemas eksamitöös esinenud.

Selle küsimuse hindamisel selgus, et õpilased andsid umbes 90 erinevat vastusevarianti. Kõige sagedamini puudutasid valed vastused migratsiooniteemat.

15. Joonistel on esitatud Norra, Prantsusmaa ja Poola erinevat tüüpi elektrijaamade osatähtsus elektri tootmises. Kirjutage iga diagrammi juurde vastav riik.

Keskmine sooritus oli 85,73%. Eksimuste hulgas oli kõige sagedasem Norra ja Prantsusmaa diagrammi äravahetamine.

16. XX sajandi keskel kasvas oluliselt elektrienergia tarbimine, mis tingis tuumaenergia töötavate jõujaamade kasutuselevõtmise. Tuumaenergiast ei ole aga saanud maailma energiaprobleemide lahendajat. Miks? Tooge välja kolm põhjust.

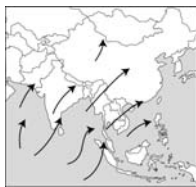
Keskmine sooritus oli 63,78%. Küllaltki sageli pakuti vastuseks, et tuumajaamad vajavad palju ruumi, igal pool pole veekogusid ja uraani ei leidu kõikjal. Küllaltki tüüpilise eksimusena tuli välja seegi, et tuumaenergiat peetakse taastuvaks energiaks.

17. Miks töödeldakse toornafta enamasti nafta ammutamispaigast kaugel?

Keskmine sooritus oli 39,43%. Sellele küsimusele anti palju sisutihje vastuseid, nt

- *Töötlemistehased asuvad ammutamispaigast kaugel.*
- *Pole võimalik ammutamispaigas töödelda.*
- *Kuna nafta on tuleohtlik, siis oleks targem seda mujal töödelda.*
- *Mujal on parem töödelda. Jms.*

18. Kas joonisel on kujutatud suve- või talvemussooni? Põhjendage.

Joonisel oli kujutatud suvemussooni, äratundmise keskmine sooritus oli 63,85%. Põhjendamise keskmine sooritus oli vaid 16,25%. Kindlasti oli õpilaste hulgas neid, kes teadsid, et suvemussoon puhub merelt ja talvemussoon maalt, samas ei osanud nad seda põhjendada. Selle ülesande alusel võib siiski väita, et valdav osa gümnaasiumiõpilastest ei tunne temperatuuri, õhurõhu ja tuule suuna vahel valitsevaid seaduspärasusi.

Millised sotsiaal-majanduslikud tagajärjed võivad Indias mussoonvihmadega kaasneda?

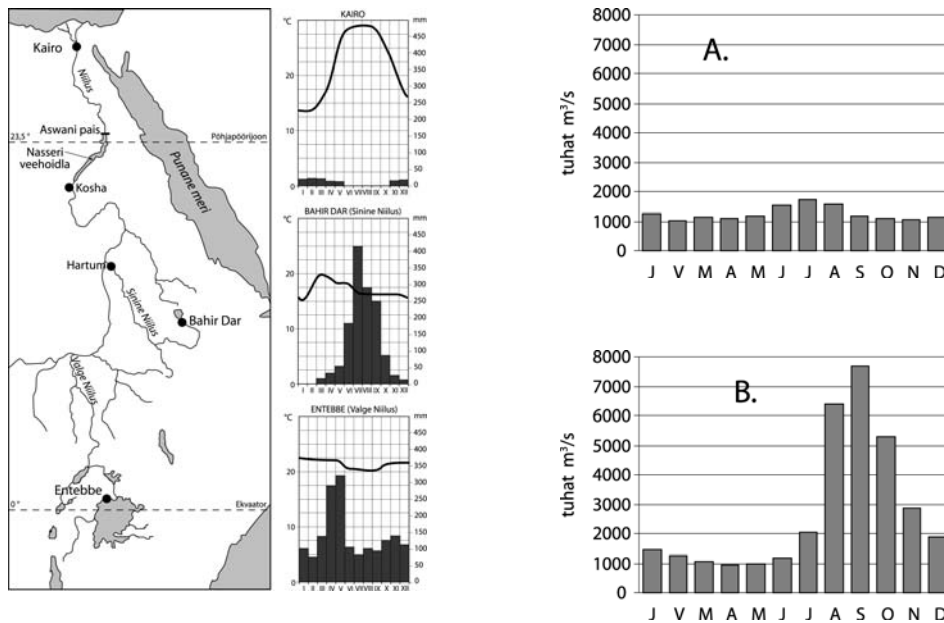
Keskmine sooritus oli 63,15%. Üsna paljud õpilased ei märganud, et küsitud oli sotsiaal-majanduslikke tagajärgi, ja pakkusid vastuseks looduses toimuvat, nt *tekivad üleujutused*. Kui vastus sellega piirduski, ei olnud võimalik punkti anda.

Tõmmake järgnevas loetelus joon alla kahele jõele, mille veeseisu mõjutavad mussoonid.

MISSISSIPPI, INDUS, DOONAU, AMAZONAS, GANGES, KONGO.

Keskmine sooritus 74,69% näitab, et ülesanne oli õpilastele küllaltki lihtne. Indus ja Ganges on jõed, mida valdav osa gümnaasiumiõpilasi teab, ehkki üldine kaarditundmine nii heal tasemel ei ole.

19.

Miks sajab Kairos väga vähe?

Keskmine sooritus oli 31,41%. Paljudel õpilastel läksid punktid kaotsi, sest nad ajasid segi põhjuse ja tagajärje ning pakkusid vastuseks, et Kairos sajab väga vähe seetõttu, et seal on kõrb. Paraku peab ka selle ülesande kommentaariks ütlema, et paljudel gümnaasiumiõpilastel puuduvad elementaarsed teadmised kliimaga seotud seaduspärasustest, sealhulgas sademete tekkest. Paljudes vastustes seostati sademete hulka temperatuuriga järgmiselt: *kuna on soe (kuum) kliima, kõrged temperatuurid, siis sajab vähe.*

Miks on aasta sademed jaotunud Entebbes ühtlasemalt kui Bahir Daris?

Keskmine sooritus 64,46% näitab, et sademete jaotumise erinevust ekvatoriaalses ja lähisekvatoriaalses kliimas teati võrdlemisi hästi. Väärvastuste seas pakuti asukohta järve ääres, üsnagi arvukalt püüti sademeid nendes piirkondades seostada hoovustega!!! Paljudes vastustes aeti segamini tõusvate ja laskuvate õhumassidega piirkonnad ja nende seos sademete kujunemisega.

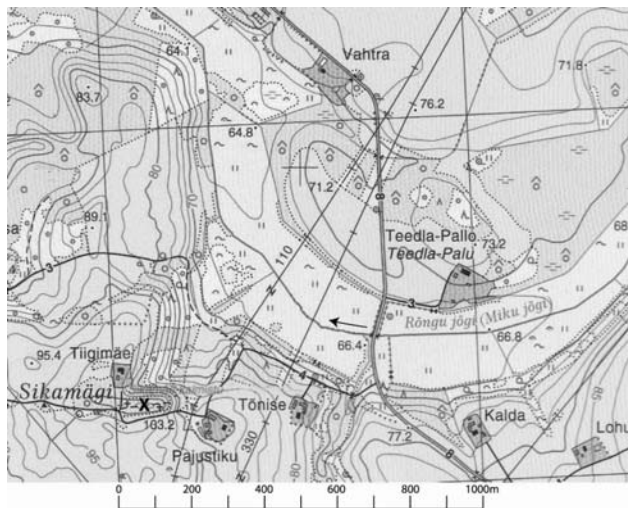
Graafikutel A ja B on kujutatud Niiluse vooluhulga muutumist aasta jooksul kahes erinevas kohas, Hartumis ja Kairos. Kumb graafik kumba kohta iseloomustab? Põhjendage.

Hartumi hüdrograafi äratundmise ja põhjendamise keskmine sooritus oli 55,41% ning Kairo hüdrograafi äratundmise ja põhjendamise keskmine sooritus – 47,62%. Vooluhulkade põhjendamisel oli üks levinud vigu see, et vooluhulga muutumine seostati sademetega järgmiselt: *Hartumis on rohkem sademeid, seetõttu graafik B, ja Kairos vähe sademeid, seetõttu graafik A.* Kairo puhul pakuti vastuseks ka seda, et Niilus saab Vahemerest vett ühtlaselt.

Peale Aswani paisu rajamist on Niiluse alamjooksu põllumehed täheldanud saagikuse langust oma põldudel. Kas saagikuse langemine võib olla seotud paisu rajamisega? Põhjendage.

Keskmine sooritus 22,91% on väga tagasihoidlik tulemus, mis näitab, et paljud õpilased ei osanud seostada paisu ja viljaka muda kogunemist selle taha, mistõttu põldude saagikus väheneb. Enamasti vastati küll „jah”, seos on olemas, kuid põhjendamisega jäädi hätta. Sagedasemate valevastustena pakuti üleujutuste tekkimist, mis hävitab saagid, ja üleujutused seostati sooldumisega.

20.

Mis suunas voolab Rõngu jõgi? Tähistage jõe voolusuund kaardil noolega.

Keskmine sooritus oli 75,89%, seega üsna hästi vastatud. Oli ka neid töid, kus mõlemad suunad olid igaks juhuks kaardile märgitud. Sellisel juhul saadi muidugi 0 punkti.

Kui palju tuleb laskuda, kui minna Lohu talu juurest jõe äärde? Õige vastus tähistage X-ga.

- A ligikaudu 30 m
- B ligikaudu 22 m
- C ligikaudu 17 m
- D ligikaudu 12 m

Keskmine sooritus oli 61,05%, 22,89% pakkus vastuseks 22m ja 11,07% - 30m.

Millisel pinnavormil asub Teedla-Palu talu? Õige vastus tähistage X-ga.

- A oru põhjas
- B oru veerul
- C künka lael
- D jõe lammil

Keskmine sooritus oli 57,74%. 20,03% vastas, et künka lael, ja 19,72%, et jõelammil.

Kus asub kaardile jääva ala kõrgeim koht? Tähistage see kaardil X-ga.

Keskmine sooritus oli 28,25%. Paljud õpilased olid X märkinud kaardile numbriga 103,2 või 95,4 tähistatud kohta.

Koostage lühike ja selge teejuhatus autojuhile, kes peatus Vahtra talu juures ja tahab sõita Tõnise tallu. Kasutage teejuhatuses vihjeid vahemaadele, ilmakaartele, pinnavormidele.

Keskmine sooritus oli 41,85%. Palju eksiti selles, et teejuhatuses ei kasutatud viiteid vahemaadele, ilmakaartele ja pinnavormidele, kõige sagedamini jäeti tegemata viited pinnavormidele. Üsna paljudes töodes ei osatud vahemaad hinnata, vastustes pakuti vahemaid mõnest meetrist (isegi sentimeetrist) kuni sadade kilomeetriteni. Sageli asendati viited ilmakaartele viidetega *paremale* ja *vasakule*.

Üldjoontes võib öelda, et suuremõõtkavalist kaarti oskab kasutada ca 50% geograafia riigieksami valinud õpilastest.

21. Pildidel on kujutatud 2005. a detsembris Pärnu jõe ääres juhtunut. Kuidas nimetatakse nähtust, mis Pärnumaal aset leidis?

Pildidel kujutatud nähtust nimetatakse maalihkeks.

Keskmine sooritus oli 59,18%, seega tundsid õpilased pildil oleva maalihke ootuspäraselt hästi ära.

Nimetage kaks võimalikku looduslikku tegurit, mis võivad pildil oleva nähtuse esile kutsuda.

Keskmine sooritus oli 47,52%. Õpilaste pakutud võimalike looduslike tegurite loetelu oli väga pikk (nt *tuul*, *vesi*, *ülejutus* jm), paljud vastajad pakkusid erinevaid looduslike tegureid ilmselt juhuslikult, ehk läheb vastus õnneks.

Tooge näide inimtegevusest, mis võib pildil oleva nähtuse esile kutsuda.

Keskmine sooritus 62,52% näitab, et inimtegevuse mõju maalihke võimalikule tekkimisele osati paremini selgitada kui looduslike tegurite mõju.

22. Viige kokku pildil kujutatud mullaprofiil loodusvööndiga. Selleks valige antud loetelust igale mullaprofiilile sobiv loodusvöönd.

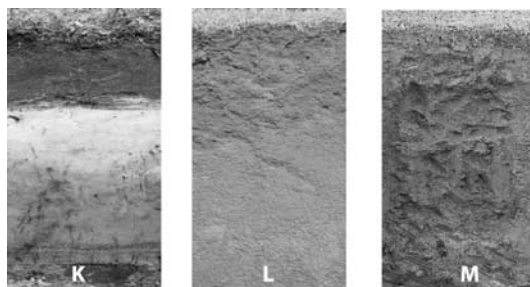
Loodusvööndid:

parasvöötme rohtla

okasmets

tundra

vihmamets

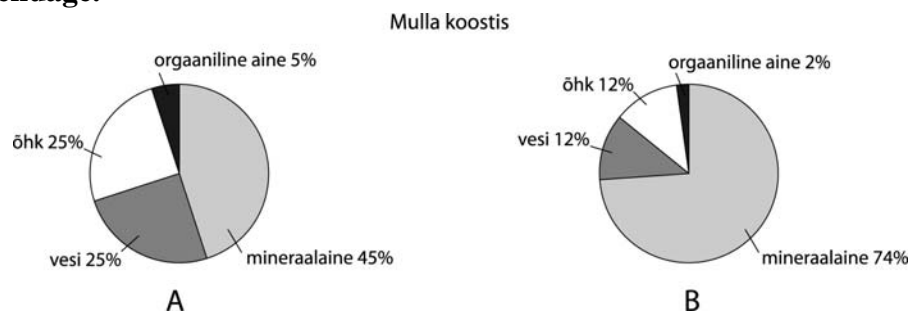
Mullaprofiili seostamine loodusvööndiga osutus küllaltki raskeks ülesandeks, keskmine sooritus oli 38,99%. Üllatavalt sageli pakuti, et L-ga tähistatud profiil iseloomustab tundrat.

Milliseid muldi toodud väited iseloomustavad? Kirjutage iga väite juurde vastava mullaprofiili täht.

A	Kamardumise tõttu on muld viljakas.	M
B	Muld sisaldab vähe toitaineid, sest aineringsed toimivad väga kiiresti.	L
C	Kuuma ja niiske kliima tõttu on ülekaalus keemiline murenemine.	L

Kuna mullaprofiilide seostamine loodusvööndiga oli paljude jaoks raske, ei saanud ka antud väidete profiilidega seostamine häid tulemusi anda. Keskmised sooritused olid vastavalt A) 48,67%, B) 48,57% ja C) 59,10%. Kõige paremini osati seostada keemilist murenemist vihmametsa mullaprofiiliga ja see tunti ka pildil ära. Üsnagi paljud õpilased ei analüüsinud etteantud infot kuigi hoolikalt, vaid pakkusid välja kõik kolm profiile tähistavat tähte. Seega lähtusid nad loogikast, et kõik kolm varianti tuleb ära kasutada, vaid 10,88% õpilastest saavutas selle ülesande puhul maksimumtulemuse.

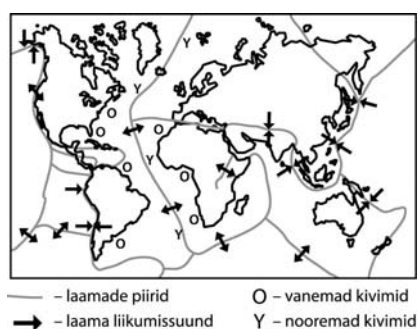
23. Kumb diagrammidest (A või B) kujutab tihenend, kumb normaalse tihedusega mulda? Põhjendage.

Tihenend muld diagrammil B tunti ära väga hästi, keskmine sooritus oli 89,77%. Ka põhjendamisega saadi hästi hakkama, keskmine sooritus oli 77,78%.

Mis võib põhjustada mulla tihenemist? Selle selgitamine näite abil osutus juba hoopis raskemaks, keskmine sooritus oli 33,78%. Küllaltki sageli pakutud väärvastus oli *suur auramine, põud, kuivus ja liigne kuivendamine tihendavad mulda*. Samas oli teistpidi vastajaid, kes leidsid, et just *liigne niiskus, niisutamine muudab mulla tihendamaks*.

24. Joonisel on kujutatud litosfäärilaamasid. Tähistage loetelus X-ga kaks piirkonda, kus võib esineda aktiivset vulkaanilist tegevust.

A	☐	Labradori poolsaarel
B	☒	Mehhikos
C	☒	Sumatra saarel
D	☐	Madagaskaril
E	☐	Brasiilias

Sellele küsimusele vastamisel sai märkimisväärselt paljudele õpilastele saatuslikuks väga halb kaarditundmine, keskmine sooritus oli 59,64%. Enim pakutud väärvastus oli *Madagaskar*.

Miks on Atlandi ookeani keskosas kivimid nooremad kui näiteks sama ookeani Aafrikapoolsel rannikualal?

Keskmine sooritus 61,26% viitab keskpärasele hakkamasaamisele. Punkte kaotati eelkõige liialt pealiskaudsete vastustega, nt *seal on kivimid hiljem tekkinud kui Aafrika rannikul*. Taoline vastus sisaldas juba küsimuses etteantud informatsiooni, kuid ei lisanud sellele midagi juurde, mille eest oleks saanud punkti anda.

25. Iseloomustage tugeva vulkaanipurste näitel Maa sfäärivahelisi seoseid:

1) Litosfääri mõju atmosfäärile – keskmine sooritus oli 74,90%. See on hea tulemus, sest vulkaanipursetega kaasnevaid muutusi atmosfääris osati küllaltki hästi esitada. Küllaltki paljud vastused olid küll primitiivsed, kuid sisu oli siiski tabatud.

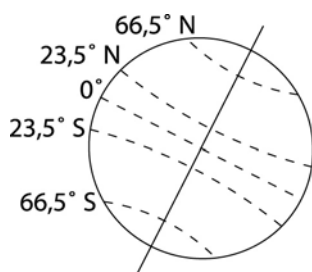
2) Teise näite pidi õpilane tooma litosfääri mõjust mõnele õpilase valitud Maa sfäärile. Siin jäid paljud vastamisel hätta juba sfääri valimisega, koguni 20,04% õpilastest jättis ülesande üldse vastamata. Keskmine sooritus oli seetõttu ka tagasihoidlikum – 47,32%. Vastuste hulgas esines sageli ebatäpsusi, nt *mõju hüdrofäärile – magma voolab vette ja tapab vee elustiku, veekokku tekivad saared; mõju pedosfäärile – tekib uut maakoort, tekivad uued pinnavormid*.

26. Milleks kasutatakse Richteri skaalat? Õige vastus tähistage X-ga.

- A Mõõdetakse kaugust maavärina epitsentrist.
- B Prognoositakse maavärina toimumise aega.
- C Mõõdetakse maavärina tugevust.
- D Mõõdetakse maavärinate sagedust.
- E Mõõdetakse maavärina tekitatud purustuste ulatust.

Keskmine sooritus oli 85,60% – väga hea tulemus. Kõige sagedamini pakutud vale vastus oli *maavärinate sageduse mõõtmine* – 4,79% vastustest.

27. Millisel laiuskraadil on 22. detsembril päev kõige pikem? Õige vastus tähistage X-ga.

- A 70° N
- B 23° N
- C 0°
- D 23° S
- E 70° S

Keskmine sooritus oli 32,44%, mis on tagasihoidlik tulemus; 24,81% õpilastest vastas *lõunapööriloon*, 19,72% – *ekvaator*, 10,08% – *põhjapööriloon* ja 11,78% – *70° N*. Nii nagu mitme varemgi analüüsitud ülesande puhul, tuleb ka siin väita, et paljud eksaminandid ei ole omandanud põhilisi geograafilisi seaduspärasusi isegi mitte põhikoolitasemel. Siit ka vastavate ülesannete madalad tulemused.

28. Miks soojeneb ookean aeglasemalt kui maismaa? Tõesed väited tähistage X-ga veerus *jah* ja väärväited veerus *ei*.

		Jah	Ei
A	Vesi on pidevas liikumises.	X	
B	Aurumise tõttu vee temperatuur alaneb.	X	
C	Vee soojusmahtuvus on väiksem kui maismaal.		X

Ülesande eskmise sooritus oli 73,26%. Kõige parem tulemus saavutati esimese väite üle otsustamisel – keskmine sooritus 94,09%. Teise väite puhul oli keskmine sooritus 55,05% ja kolmanda väite puhul –70,65%. Kõiki kolme väidet oskas õigesti hinnata 47,90% õpilastest.

29. Kus paikneb 69% Maa mageveevarudest? Õige vastus tähistage X-ga.

- A liustikes
- B jõgedes
- C järvedes
- D põhjavees
- E soodes

Keskmine sooritus oli 68,28%. See oli hästi vastatud ülesanne, sagedasim väärvastus oli *põhjavesi* – 21,19% vastustest.

5. ETTEPANEKUD EKSAMITÖÖ KOOSTAMISEKS

1. Eksamitöö maht ja kirjutamiseks ettenähtud aeg olid piisavad, mistõttu eksamitöö koostamise põhimõtted ja eksamitöö ülesehitus võiksid jääda samaks ka edaspidi.

2. Eksamitöö ülesannete raskusaste oli sobiv ja ülesannete valik mitmekesine. Ülesannete temaatika kattis õppekava teemad proportsionaalselt. Sama joont tuleks hoida ka tulevikus. Ülesannete kvaliteedinäitajate (raskusindeks ja korrelatsioon kogutulemusega) põhjal võib öelda, et rõhuv enamus ülesannetest olid kvaliteetsed. Väga madal (liiga madal) oli korrelatsiooninäitaja paaril ülesandel, kus õpilane pidi kahe võimaluse vahel valiku tegema. Järgmistes eksamitöodes oleks vast otstarbekas taoliste ülesannete puhul valikutegemise eest punkte mitte anda. Piisab, kui anda punkte ainult valikule järgneva põhjenduse eest (vt ülesandeid 3, 18 ja 23).

6. ETTEPANEKUD ÕPETAJATELE/ÕPPIJATELE

1. Õpilaste tähelepanu tuleb juhtida sellele, et tööjuhiseid tuleb tähelepanelikult lugeda ja täpselt täita, muidu lähevad punktid kaotsi. Seda tuleb kindlasti rõhutada ka vahetult enne eksamit. Samas viitab see probleem puudujääkidele õpilaste funktsionaalses lugemisoskuses. Õppeprotsessis tuleb teksti mõistmisele pidevalt õpilaste tähelepanu pöörata.

2. Analüüsi- ja sünteesioskust nõudvatele küsimustele vastati sageli pealiskaudselt ja ebamääraselt. Riigieksamitööde põhjal võib väita, et õpilastel on raskusi oma mõtete väljendamisega ja vastuste sõnastamisega. Seega tuleks õpetajatel kontrolltöid koostades anda

õpilastele rohkem eri tüüpi ülesannete lahendamise võimalusi, sh pikemate analüüsivate vastuste koostamist. Õpilane peab õppeprotsessi jooksul kokku puutama erineva raskusastmega ja võimalikult mitmekülsete ülesannetega. Varasemate riigieksamite ülesannete lahendamine vahetult riigieksami eel ei ole oskuste kujunemiseks piisav.

3. Väga madalad olid sel aastal õpilaste tulemused kaarditundmises. Need olid ka ülesanded, mis kõige sagedamini jäeti vastamata. Varasemate eksamitega võrreldes olid kaardiülesanded ka mõnevõrra raskemad, kuid samas on see osa riigieksamist ju kõige konkreetsemalt võimalik ära õppida. Seega õpilaste kaarditundmine vajab senisest suuremat tähelepanu.

4. Riigieksami põhjal võib väita, et üldjoontes on õpilaste geograafiateadmised rahuldavad. Samas on väga arvukalt õpilasi, kelle teadmised rahuldava tasemeni siiski ei küüni.

2007. a põhikooli geograafia eksamitöö analüüs

Koostaja: Sirje Siska
Toimetaja: Kersti Kaldma

1. EESMÄRGID

- hinnata põhikoolilõpetajate teadmiste ja oskuste vastavust riikliku õppekava geograafia ainekavas ettenähtud õpitulemustele;
- saada tagasisidet õppeasutuse, õpilaste ja õpetajate töötulemuste kohta;
- anda koolidele ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal;
- tulemuste põhjal planeerida ja teha muudatusi geograafia ainekavas, õppekirjanduses, õpetajate täienduskoolituses.

2. EKSAMITÖÖ PÕHIANDMED

2.1. Kontrollitud pädevused

2007. a eksamitöö ülesannetega kontrolliti kõiki nelja riiklikus õppekavas fikseeritud üldpädevust ja seitset valdkonnapädevust.

2.2. Eksamitöö ülesehitus

Eksamitöö koosnes kahest osast. Esimene osa sisaldas ülesandeid, mille lahendamisel atlase kasutamine ei olnud lubatud, teise osa ülesannete puhul võis atlast kasutada.

2.2.1. Osades oli võrdne arv ülesandeid, kummaski kümme ülesannet. Sisu poolest oli teine osa mahukam, selle eest oli võimalik saada 45 punkti, esimene osa andis maksimaalselt 30 punkti.

2.2.2. Eksamitöös oli 20 ülesannet, mis jagunesid 50 osaülesandeks.

2.2.3. Eksamitöö ülesanded hõlmasid järgmisi tasandeid:

- I teadmine (mõisted, faktid, seaduspärasuste teadmine);
- II mõistmine/arusaamine (kirjeldamine, interpreteerimine, seletamine, ümbersõnastamine);
- III teadmiste rakendamine (kasutamine uues situatsioonis, prognoosimine);
- IV analüüs ja süntees (seoste näitamine, faktide ja seaduspärasuste ühendamise, eristamine, rühmitamine, võrdlemine, hüpoteeside esitamine);
- V hinnangu andmine (otsuste tegemine, järeldamine).

Eksamitöö koostamisel oli arvestatud juhendis fikseeritud proportsioonidega, so ca 50% punktidest saadi teadmiste ja mõistmise tasandil omandatu ja ca 50% teadmiste rakendamise, analüüsi, sünteesi ning otsuste tegemise tasandil omandatu eest.

3. EKSAMI ÜLDANDMED

Tabel 1. 2007. a põhikooli geograafia eksami üldandmed

Valimi suurus	1015
Keskmine tulemus	69,9%
Mediaan	53
Standardhälve	11,1
Minimaalne tulemus punktides	6
Maksimaalne tulemus punktides	75
Keskmine hinne	3,59

Osaülesannete sooritused jäid vahemikku 31,3%–97,0%. Selle põhjal võib öelda, et töö oli keskmise raskusastmega. Tervikülesannete sooritused ei jäänud alla 40%. Ülesannete sooritamise edukusest õppekeele ja soo järgi annab ülevaate tabel 2.

Tabel 2. Koondstatistika ülesannete kaupa

Osaülesande nr	Maksimum-punktid	Kesk-miselt punkte	Keskmine sooritus	Eesti õppekeel	Vene õppekeel	Poisid	Tüdrukud	Tegemata ülesannete %
V1	0,5	0,48	95,57	95,53	96,77	95,77	95,26	0,49
V2	0,5	0,47	93,20	93,70	77,42	93,00	93,52	0,69
V3	0,5	0,46	91,72	92,48	67,74	92,51	90,52	0,49
V4	0,5	0,29	58,23	58,03	64,52	57,82	58,85	4,04
V5	0,5	0,32	63,45	63,41	64,52	60,75	67,58	3,45
V6	0,5	0,28	56,06	56,50	41,94	53,58	59,85	4,73
V7	0,5	0,43	87,00	87,20	80,65	88,44	84,79	0,89
V8	0,5	0,34	68,77	68,50	77,42	68,57	69,08	2,56
V9	0,5	0,47	93,30	93,50	87,10	93,00	93,77	0,59
V10	0,5	0,46	92,12	92,68	74,19	92,83	91,02	0,49
V11	3,0	2,31	76,9	77,07	71,51	78,66	74,19	0,20
V12	2,0	1,36	68,23	68,78	50,81	68,77	67,39	1,67
V13	2,0	1,33	66,48	62,28	41,13	66,69	66,15	1,77
V14	1,0	0,63	62,96	63,77	37,10	64,66	60,35	1,67
V15	2,0	1,45	72,34	72,33	72,58	74,92	68,39	0,10
V16	3,0	2,62	87,21	87,21	87,10	86,89	87,70	0,39
V17	1,0	0,72	71,77	72,21	58,06	73,29	69,45	2,46
V18	1,0	0,51	51,03	51,12	48,39	53,26	47,63	2,56
V19	3,0	2,31	78,33	78,91	59,68	79,61	76,35	0,10
V20	1,0	0,48	47,59	47,36	54,84	49,35	44,89	3,35
V21	1,0	0,68	68,18	68,09	70,97	70,20	65,09	2,27
V22	2,0	1,73	86,67	86,66	87,10	86,52	86,91	0,39
V23	0,5	0,18	36,35	36,99	16,13	33,06	41,40	8,28
V24	0,5	0,46	92,51	93,09	74,19	91,37	94,26	0,89
V25	0,5	0,49	97,04	97,46	83,87	97,23	96,76	0,20
V26	0,5	0,41	82,46	83,03	64,52	81,60	83,79	1,97
V27	0,5	0,27	54,78	55,49	32,26	54,40	55,36	7,49
V28	0,5	0,38	76,0	77,24	38,71	73,62	79,80	3,94
V29	1,0	0,49	49,16	49,44	40,32	50,16	47,63	1,97
V30	2,0	1,03	51,33	51,47	46,77	50,94	51,93	1,48
V31	2,0	1,0	50,02	50,56	33,06	50,77	48,88	1,77
V32	4,0	2,44	60,95	61,74	35,89	59,69	62,87	1,67
V33	1,0	0,84	83,99	84,30	74,19	81,19	88,28	0,99
V34	1,0	0,78	77,68	78,46	53,23	76,47	79,55	1,08
V35	2,0	0,63	31,33	31,55	24,19	29,11	34,73	3,25
V36	2,0	1,01	50,54	50,71	45,16	50,45	50,69	1,38
V37	2,0	1,41	70,69	70,81	66,94	71,74	69,08	2,07
V38	4,0	2,85	71,17	71,95	46,37	69,99	72,97	1,58
V39	2,0	1,55	77,41	78,10	55,65	77,40	77,43	0,39
V40	1,0	0,85	85,22	85,72	69,35	85,99	84,04	0,89
V41	2,0	1,51	75,27	75,28	75,00	76,67	73,13	0,20
V42	2,0	1,60	79,88	80,97	45,16	80,17	79,43	0,39

V43	2,0	1,50	74,93	76,12	37,10	74,96	74,88	0,49
V44	2,0	1,45	72,29	72,66	60,48	75,33	67,64	0,79
V45	2,0	1,05	52,39	52,72	41,94	53,58	50,56	2,36
V46	3,0	2,69	89,80	90,09	80,65	90,69	88,45	0,30
V47	1,0	0,59	59,46	60,01	41,94	58,47	60,97	3,05
V48	2,0	1,24	62,14	62,50	50,81	61,77	62,72	2,17
V49	1,0	0,70	69,51	69,87	58,06	69,79	69,08	3,65
V50	4,0	2,87	71,69	72,43	47,98	70,15	74,03	1,48

4. ÜLESANDETÜÜPIDE ANALÜÜS

Eksamitöö ülesanded olid mitmekesised. Eksamitöö sisaldas 3 kaarti, 3 tabelit, 4 diagrammi, 5 joonist ja ühe foto. Nõuet, et 20% ülesannetest peab olema äratundmis-, 30% reprodutseerimis- ja 50% rakendustasandil, oli üldiselt järgitud.

5. JÄRELDUSED ÜLESANNETE KVALITEEDI JA SOORITUSE KOHTA

Raskeks loetakse ülesandeid, mille sooritus on alla 40%. Tabelist nähtub, et selliseid ülesandeid oli kaks. Järelikult oli eksamitöö keskmise/paraja raskusastmega, nagu peabki olema.

Kõige raskemaks ülesandeks analüüsitud töös oli osaülesanne 35, kus pidi ära tundma vihmametsa mullaprofiili. Selle osaülesande keskmine sooritus oli 31,3%. Raskuse põhjus võib peituda asjaolus, et õpikus ei ole vihmametsa mullaprofiili kohta fotosid, selliseid ülesandeid ei ole ka töövihikus, kuna tegemist oli värvifotoga.

Raskuselt teisel kohal oli osaülesanne 23, kus pidi etteantud kontuurkaardil ära tundma Pedja jõe. Paljudel õpilastel läks see segi Põltsamaa jõega, mis voolab paralleelselt.

Kergeks võib lugeda ülesanded, mille sooritusprotsent on üle 90. Selliseid tervikülesandeid töös ei olnud. Kõige paremini lahendasi õpilased ülesannet 18, mis nõudis tabelist valitud näitajate põhjal Jaapani ja Pakistani erinevuste väljatoomist. Võib olla oli edukus tingitud ka sellest, et õpetajad andsid täispunktid õpilastele, kes lisaks õigetele arengutaseme näitajatele töid esile ka ekslikud pindala ja rahvaarvu näitajad. Selle ülesande keskmine sooritus oli kõrgeim – 86,67%. Kõige kõrgema sooritusprotsendiga (97%) oli osaülesanne 26, kus õpilased tundsid kontuurkaardil ära Hiiumaa.

Eksamitööd lugedes ilmnes, et paljud õpetajad ei jälginud hindamisjuhendit. Oli juhtumeid, kus õpetaja ei andnud punkte õige vastuse eest, samas oli punkte antud valede vastuste eest.

Esines ka ebaühtlast hindamist ühe kooli piires, kus mõned õpilased said punkti vastuse eest, mis teistele õpilastele punkti ei andnud, seega oli osa õpilasi üle, osa alla hinnatud.

Esineb hindajaid, kes on valeks lugenud õpilase õige vastuse, kuna sellist pole hindamisjuhendis.

Hindamisjuhendist mittekinnipidamine ilmneb ka selles, et osa koolides on töid rangemalt hinnatud kui teistes. Need on õpetajad, kes on juhendit rangelt jälginud. Teised jälle on juhendisse lõdvemalt suhtunud.

Ülesannete analüüs

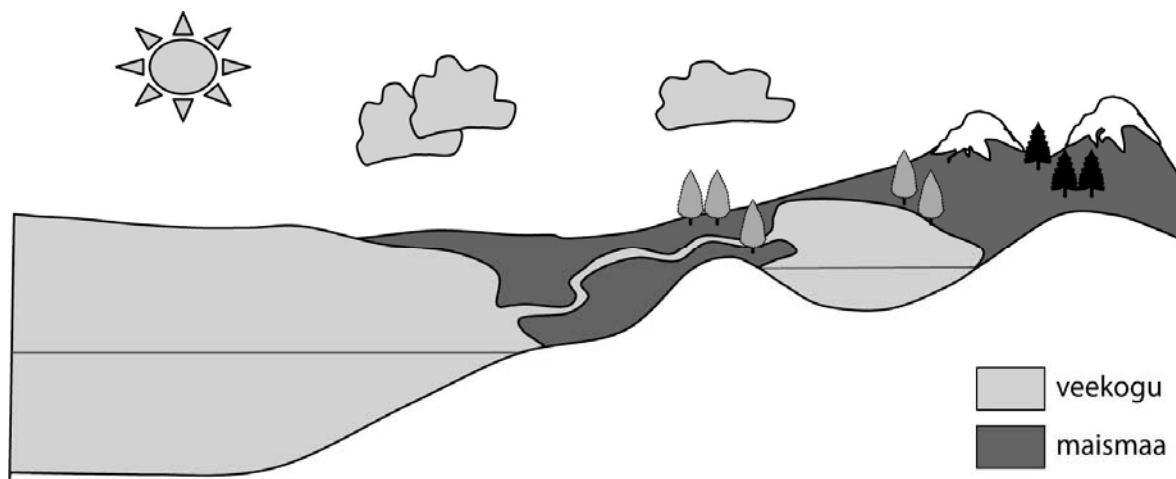
1. Märki kaardile õigesse kohta järgmisi geograafilisi objekte tähistavad tähed:

A) Island	0,5 p	☐
B) Must meri	0,5 p	☐
C) Soome laht	0,5 p	☐
D) Gibraltari väin	0,5 p	☐
E) Apenniini poolsaar	0,5 p	☐
F) Pürenee poolsaar	0,5 p	☐
G) Saksamaa	0,5 p	☐
H) Ukraina	0,5 p	☐
I) Leedu	0,5 p	☐
J) Norra	0,5 p	☐

Ülesande keskmine sooritus oli 79,94%. Üldiselt võib soorituse heaks lugeda. Tegemist oli kaardi tundmist kontrolliva ülesandega, kus iga objekti märkimine moodustas osaülesande. Kõige paremini osati kaardile märkida Islandi saart – 96% õpilastest. Kõige kehvemini teati, kus asub Pürenee poolsaar – 56% vastanutest, Gibraltari väina teadis 58,2 % õpilastest. Tüdrukute ja poiste vahelist erinevust kaardi tundmises ei olnud. Ülesanne oli parandatud korrektselt.

2. Täienda joonist nii, et see kujutaks suurt veeringet. Tähista noolte ja numbritega järgmised protsessid: 1) aurumine, 2) veeauru kondenseerumine, 3) sademed, 4) maapinda imendumine, 5) pindmine äravool, 6) maasisene äravool.

Ülesande keskmine sooritus oli 76,9%. Poistel õnnestus veeringe skeemi joonistamine paremini kui tüdrukutel – sooritus 78,7%. Tüdrukute sooritus oli vastavalt 74,1%.

Paljud õpilased ei kujutanud skeemil vee imendumist noolte abil, märgiti vaid number. Samuti ei märgitud noolte abil maasisest äravoolu. Leidus ka õpilasi, kes märkisid nooled skeemile nii, et jõgi voolas ülesmäge.

Ülesanne oli parandatud üldjuhul korrektselt.

3. Loe läbi järgnev tekst ning vasta seejärel küsimustele.

Naftatransport Läänemerel kasvab kiiresti, nii ka avariidest ja hooletusest tingitud reostus. Naftakatastroofide tagajärjed püsivad aastaid ja nende mõju levib naaberpiirkondadesse. Reostuse suurusest oleneb, kas kalavastsed marjast üldse kooruvad ning kas kala tohib toiduks tarvitada.

Läänemeri puhastub reoainetest väga aeglaselt. Reoallikaid on peale nafta teisigi.

Eestil on Läänemerega veepiiri ligi 3800 km. Läänemerest saab Eesti olulist kalanduse- ja turismitulud, rannarahvale on iidsetest aegadest meri elatist andnud.

(lühendatult *Postimees*, 22.02.2006)

Nimeta kaks majandusharu, mille tegevust mõjutab Läänemere reostumine. Selgita, milles see mõju täpsemalt avaldub.

- 1) 2 p
-
- 2)
-

Ülesande sooritus oli 68,23%. Ülesanne kontrollib funktsionaalset lugemisostust, sest mõjutatavad majandusharud on Postimehe lõigus nimetatud. Väga paljud vastasid, et *Läänemere reostus mõjutab naftatransporti, laevandust, paberitööstust*, ja paljud õpetajad lugesid selle vastuse ka õigeks, ehkki poleks tohtinud.

Too lisaks naftatranspordile veel kaks näidet inimtegevusest, mis võivad põhjustada Läänemere reostumist. Selgita täpsemalt, kuidas need tegevused Läänemerd reostavad.

- 1) 2 p
-
- 2)
-

Osaülesande lahendus oli 66,43%. Silmatorkavalt paljud märkisid, et *Läänemerd reostab inimeste merre visatud praht*. See ei ole eakohane vastus antud küsimusele. Paljud nimetasid naftatransporti/kütusetransporti uuesti.

Miks puhastub Läänemeri reoainetest väga aeglaselt?

- 1 p
-

Osaülesande keskmine sooritus oli 62,96%.

Tervikülesande lahendus oli 66,47%. Poistel oli see pisut parem kui tüdrukutel – 67,12% ja 65,4%. Ülesanne kontrollib funktsionaalset lugemisostust, mis poistel tundub parem olevat.

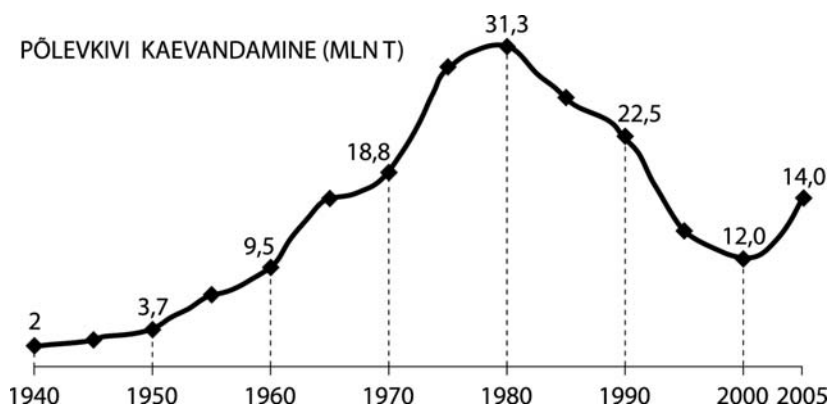
4. Milliseid muutusi põhjustab Eesti looderanniku aeglane kerkimine? Tõesed väited tähistab X-ga veerus *jah* ja väärväited veerus *ei*.

Muutused rannikul	Jah	Ei
Saared muutuvad poolsaarteks.		
Rannaäärsed järved muutuvad lahtedeks.		
Madalad lahesopid muutuvad järvedeks.		
Tekib juurde uusi saari.		

2 p

Ülesande sooritus oli 72,34%. Võrdsest valesti pakkusid õpilased kõiki nelja tabelis märgitud protsessi. Poisid vastasid tüdrukutest paremini – vastavalt 74,92% ja 68,3%.

5. Kuidas on muutunud põlevkivi kaevandamisemaht ajavahemikul 1940 – 2005?

.....

3 p

Ülesande sooritus oli 87,21%, mis on hea tulemus. Paljud õpilased ei väljendanud oma vastuses kaevandusmahtudes toimunud muutusi, vaid lihtsalt loetlesid graafikul toodud arvandmeid. Paljud tõid välja vaid kaks muutust.

Nimeta üks positiivne ja üks negatiivne tagajärg, mis on kaasnenum põlevkivi kaevandamisemahtu vähenemisega.

1 p

Positiivne tagajärg:

Negatiivne tagajärg:

1 p

Sooritus oli 71,77%. Positiivse tagajärjena märgitakse, et *väheneb kaevandatava põlevkivi hulk*, mis on tegelikult küsimuse ümbersõnastamine.

Negatiivsena märgitakse, et *energiatööstus muutub nõrgemaks, ei saa enam põlevkivi, kütus kallineb, kütust jääb vähemaks, põlevkivi tuleb välismaalt osta, elektri hind tõuseb*. Väga palju on ebaloogilisi vastuseid, mille põhjuseks võib olla puudulik funktsionaalse lugemise oskus. Paljud õpilased ei ole ilmselt küsimusest aru saanud.

Kogu ülesande sooritus oli poistel jälle natuke parem kui tüdrukutel – vastavalt 77,44% ja 76,0%.

6. Loe läbi järgnev tekst ning vasta seejärel küsimusele.

Põlevkivi ehk kukersiit on Eesti tähtsaim maavara. Kütteväärtuse poolest jääb aga põlevkivi alla nii kivisöele kui naftale. Tootmiseks sobiva põlevkivilasundi paksus Eestis on 1–3 m, paraku ei moodusta see lausalist kihti, vaid lasub lubjakivikihtidega vaheldumisi. Põlevkivikihid on üsna pehmed, lubjakivikihid aga mitte. Eestis on kivimitekihid põhjalõuna suunas kaldu.

Ühe tonni põlevkivi kaevandamisel tuleb kaevandusšahtidest või karjääridest välja pumbata 15–20 tonni põhjavett.

Nimeta kolm põhjust, mis muudavad põlevkivi kaevandamise Eestis keerukaks ja kalliks.

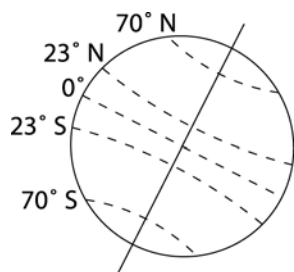
- 1) 3 p
- 2)
- 3)

Keskmine sooritus oli 78,33% – poistel 79,61% ja tüdrukutel 76,3%, mis näitab poiste paremat funktsionaalset lugemisoskust.

Sagedamini pakutud valel vastused: *põlevkivi on pehmem kui lubjakivi, kütteväärtus on madal/väike, põlevkivikihid on pehmed.*

Valede vastuste põhjuseks võib olla see, et töövihikutes puuduvad vastavatüübilised ülesanded, õpilased ei ole selliseid harjutanud.

7. Millisel laiuskraadil on 22. juuni keskpäeval Päike horisondil kõige kõrgemal? Õige vastus tähistab X-ga.

- 66,5° N – põhjapolaarjoon
- 23,5° N – põhjapöörijoon
- 0° – ekvaator
- 23,5° S – lõunapöörijoon
- 66,5° S – lõunapolaarjoon

1 p

Ülesande keskmine sooritus oli 47,59%, mis on tagasihoidlik tulemus. Ilmneb suur erinevus poiste ja tüdrukute vahel. Poiste tulemus oli 49,35%, tüdrukutel 44,8%. Küsimus on kliima teemal, mis on ka varasematel aastatel olnud suhteliselt halvemini vastatud. Kõige enam pakuti valeks vastuseks, et 22. juunil on päike seniidis ekvaatoril.

8. Milline nimetatud pinnavormidest on tekkinud vee mõjul? Õige vastus tähistab X-ga.

- voor
- moreenküngas
- tuhamägi
- karstikoobas
- luide

1 p

Ülesande sooritus oli 68,18%, mis on normaalne. Poistel oli jälle tüdrukutest parem tulemus – vastavalt 70,2% ja 65,0%. Kõige sagedasem vale vastus oli *luide*.

9. Vali tabelist sobivad andmed ja iseloomusta Jaapani kui arenenud riigi ja Pakistani kui arengumaa erinevust.

Näitajad	Jaapan	Pakistan
Pindala	377,8 km ²	803,9 km ²
Rahvaarv	127,5 mln	165,8 mln
Rahvaarvu juurdekasv	0,02%	2,1%
Keskmine eluiga	81,2	63,4
Kirjaoskus	99%	48,7%
Elektrienergia tarbimine inimese kohta aastas	8612 KW/h	469 KW/h

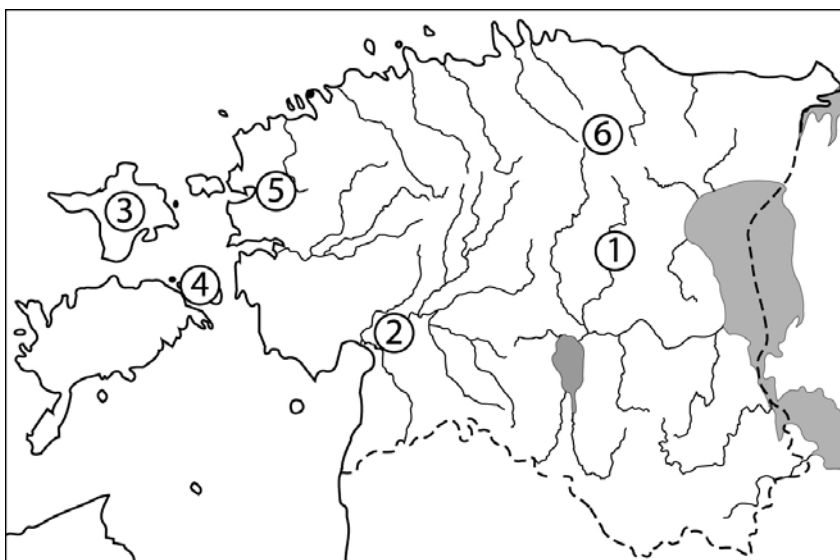
..... 2 p

.....

.....

Keskmine sooritus oli 86,67%. Poiste ja tüdrukute vastustes olulist erinevust ei olnud. Õpilased seostasid ekslikult pindala ja rahvaarvu riigi arengutasemega.

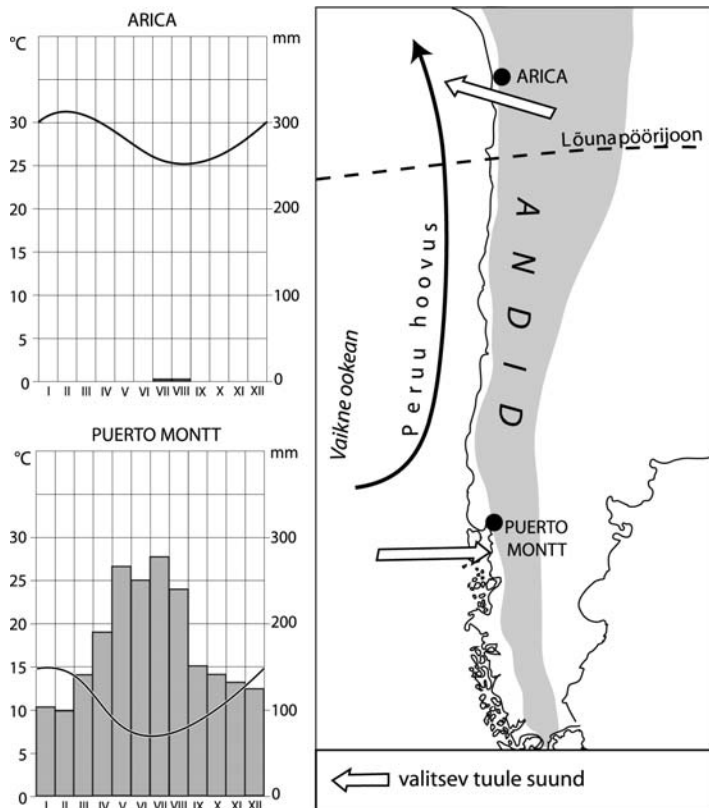
10. Märki Eesti kaardil numbritega 1-6 tähistatud kohtade nimed punktiirile.

- 1) (jõgi) 0,5 p
- 2) (jõgi) 0,5 p
- 3) (saar) 0,5 p
- 4) (saar) 0,5 p
- 5) (madalik) 0,5 p
- 6) (kõrgustik) 0,5 p

Ülesande keskmine sooritus oli 73,2%. Tüdrukute tulemus oli parem kui poistel – vastavalt 75,2% ja 71,88%. Tegemist on kaarditundmise küsimusega ja siin on hoolsamad õppijad olnud tüdrukud. Õpilased pidid ära tundma Eesti kaardil numbritega märgitud objektid. Kõige enam eksiti sellega, et kaardil märgitud Pedja jõe asemel pakuti Põltsamaa jõge. Pedja märkis õigesti 36,35% eksaminandidest. Soorituse madal protsent on ka ootuspärane, sest need lisajõed suubuvad Emajõkke paralleelselt ja lähestikku. Kõige paremini tunti ootuspäraselt Hiiumaad – 97%.

11. Kaardile on märgitud kaks Lõuna-Ameerikas, Tšiilis asuvat linna Arica ja Puerto Montt. Toetudes kaardi, kliimadiagrammide ja atlase infole, vasta järgmistele küsimustele.

Miks on Aricas kuude keskmised õhutemperatuurid kõrgemad kui Puerto Monttis?

1 p

.....

.....

49

Ülesande keskmine sooritus oli 49,16 %, mis on tagasihoidlik tulemus. Ülesanne kontrollib peamise kliimateguri – temperatuuri ja geograafilise laiuse vahelise seose tundmist. Sagedamini esinenud valed vastused olid järgmised: *Aricas on kõrgem temperatuur, kuna seal ei saja vihma; Aricasse tuleb soe Peruu hoovus, Puerto Montti mitte.* Paljud vastasid, et *Aricas on tuul mandrilt merele, Puerto Monttis aga merelt mandrile.*

Ülesande parandamisel ja hindamisel esines palju probleeme. Õpetajad eksisid rängalt geograafia põhitõdede vastu. Õigeks oli loetud ekslikud vastused, nagu näiteks *tuul puhub kagust, mis on soe, ja seetõttu on temperatuur kõrgem; Aricas puhuvad soojad tuuled, mis tulevad lõunapööriljoone lähedalt; maatuul on soojem kui meretuul; Aricas tulevad tuuled maismaalt, Puerto Monttis puhuvad tuuled ookeanilt ja toovad külma õhku, sest Aricas on Peruu hoovus, mis toob sooja ilma.*

Miks sajab Aricas erakordselt vähe? Nimeta kaks põhjust.

2 p

- 1)
- 2)

50

Ülesande keskmine sooritus oli 51,33%. Sademete vähesuse põhjuseks Aricas toodi, et *asub mäestiku nõlval; tuuled viivad pilved merele; seal on mandriline kliima; asub kõrgel mägedes.* Paljud õpilased märkisid vaid ühe põhjuse kahe asemel.

Miks sajab Puerto Monttis väga palju? Selgita pikemalt.

Ülesande sooritus oli 50,02%. Sademete rohkuse põhjuseks Puerto Monttis toodi, et *asub mere ääres; asub parasvöötmes; Peruu hoovus toob sademeid*. Samuti nagu eelmise küsimuse puhul, oli osadel õpilastel märgitud vaid üks põhjus.

.....

2 p

50

12. Võrdle parasvöötme okasmetsa ja vihmametsa.

Parasvöötme okasmets	Vihmamets
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

4 p

Ülesande sooritus oli 60,95%. Võrreldi aspekte, mis ei ole võrreldavad. Samuti võrdlesid õpilased asendit, mida ei loetud õigeaks.

Nimeta kaks riiki, kus kasvavad parasvöötme okasmetsad.

A) B)

1 p

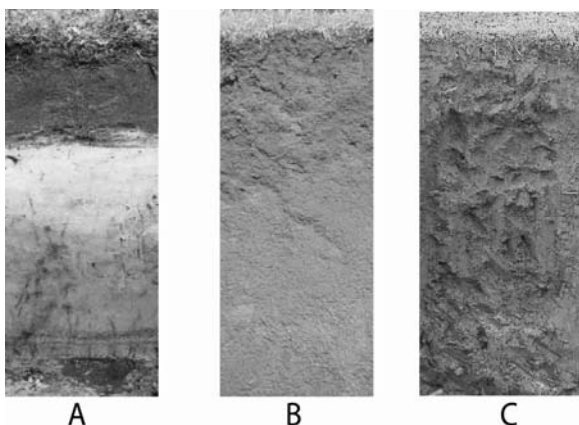
Nimeta kaks riiki, kus kasvavad vihmametsad.

A) B)

1 p

Riigi asemel nimetati ekslikult mandrit, mis näitab, et mõned õpilased ei tunne riigi mõistet. Parasvöötme okasmetsade kasvuala määras õigesti 83,99% ja vihmametsade kasvuala – 77,68% õpilastest.

Piltidel on kujutatud kolme loodusvööndi muldi. Millisel pildil kujutatakse vihmametsa ja millisel okasmetsa mulda?

A

B

C

Vihmametsa muld on pildil

Mille põhjal otsustasid?

.....

Okasmetsa muld on pildil

Mille põhjal otsustasid?

.....

2 p

Vihmametsa mulla tundmine oli kõige halvemini vastatud ülesanne kogu eksamitöös, seda tundis vaid 31,33% õpilastest. Võib olla põhjus selles, et õpikus ei ole vihmametsa mulla kohta head illustratsiooni/fotot. Ekslikult pakuti vihmametsaks mustmulla profiili C. Põhjuseks toodi, et *seal on üks mullakiht* või *et seal on paks huumuskiht* või *see tundub niiske*. Okasmetsa mulda tundis 50,54% õpilastest, mis on ka halb tulemus. Seda mulda on õpitud kaks korda: esmalt loodusvööndite teema juures ja seejärel Eesti geograafia kursuses.

13. Milles seisneb metsade ökoloogiline tähtsus?

- 1) 2 p
- 2)

Selle osaülesande sooritus oli 70,69%. Vastati, et *metsad annavad kütet, puitu, marju, seeni*, mis näitab, et kõik ei tunne sõna “ökoloogia”. Mõistet “ökoloogia” tunnevad paremini tüdrukud, nende sooritus oli 59%, poistel oli see 55,55%.

14. Koosta Sakala kõrgustiku kirjeldus. Kirjeldamisel lähtu järgnevast: asend, kõrgemad kohad, suuremad jõed, ilmakaared.

- 4 p
-
-
-
-

Ülesande keskmine sooritus oli 70,69%. Kõige rohkem eksiti ilmakaarte kasutamisel ning kõige paremini saadi hakkama asendi kirjeldamisega. Pisut paremini said ülesandega hakkama poisid – sooritus 71,74%. Tüdrukute tulemus oli 69%.

15. Iga majandusharu või tegevusala arendamiseks on vajalikud teatud tingimused. Näiteks Eesti suuremad talispordikeskused asuvad Haanjas ja Otepääl. Miks just seal?

- 1) 2 p
- 2)

Ülesande keskmine sooritus oli 85,22%, mis on hea tulemus. Paljud oskasid nimetada vaid ühe põhjuse.

Milles seisneb talispordikeskuse positiivne mõju kohalikule majandusele ja elanikkonnale?

- 1 p
-

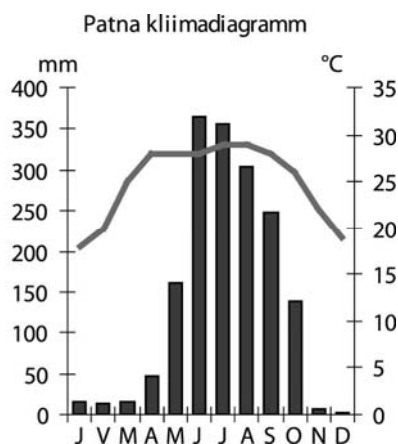
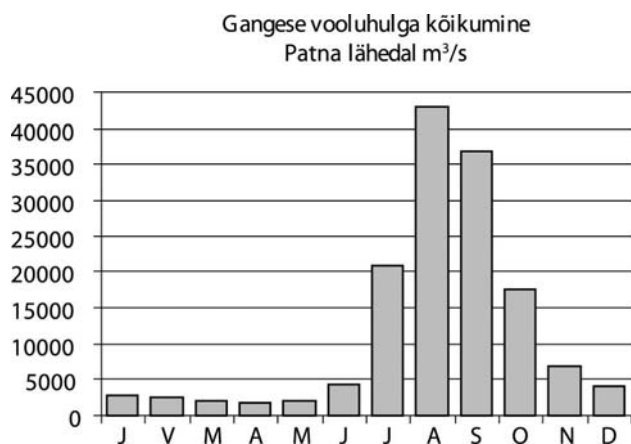
Ülesande sooritus oli 75,27%. Vastati, et *saavad ise suusatamas käia; toimub palju võistlusi*.

16. Iseloomusta atlase abil Gangese jõge.

- Ganges voolab mandril ja riigis. 2 p
- Gangese lähe on (kus?) ja jõgi suubub

Ülesande keskmine sooritus oli 80,02%. Valesti vastati, et *Ganges* voolab Aasia mandril, peab ole Euraasia. Riigiks pakutakse Hindustani, Hiinat, Tiibetit.

Iseloomusta joonise abil Gangese jõe vooluhulga kõikumist aasta jooksul ja selgita selle põhjusi.

Millal on Gangese vooluhulk kõige suurem? Miks?

2 p

Osaülesande sooritus oli 79,88%. Paljud vastasid *august*, ega toonud välja perioodi, kuid ülesandes pole ka perioodi küsitud. Paljud vastasid *august, sest siis sulab jää ja lumi*, kuid jää ja lumi sulavad juba enne augustit.

Millal on Gangese vooluhulk kõige väiksem? Miks?

2 p

Osaülesande sooritus oli 74,93%. Paljud vastasid *aprill* ega toonud välja perioodi. Vastati ka *aprill, sest Himaalajas on külmaperiood ja jää ja lumi ei sula*. Vooluhulga põhjendamisel eksiti temperatuuridega ega toodud välja põhilist põhjust – mussoone.

17. Kontrolli atlase abil, kas järgmised väited on tõesed. Tõmba iga väite juures oma otsusele joon alla. Kui väide on väär, siis kirjuta lause õigesti nii, et viga või vead oleksid parandatud. Uue lause koostamisel ära kasuta eitust.

tõene/väär Stockholmist Riiga on linnulennul ligi 250 km.

2 p

50

Ülesande sooritus oli 72,29%.

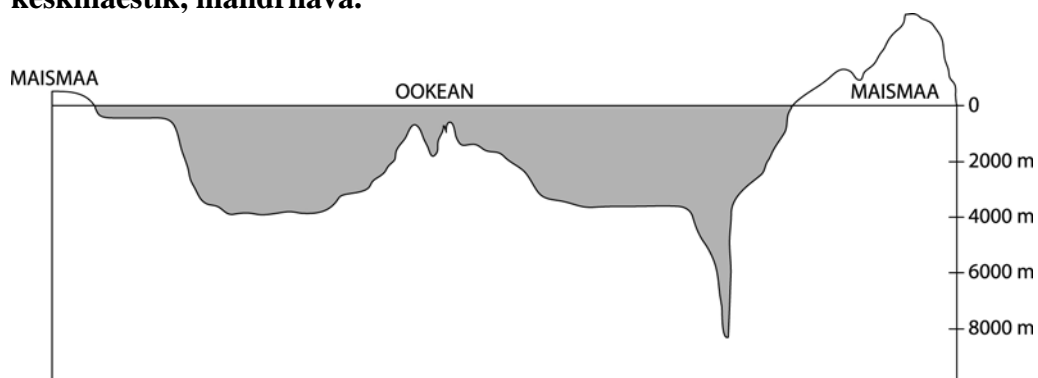
tõene/väär Punkt koordinaatidega 15°S ja 15°E asub Senegalis.

2 p

50

Ülesande sooritus oli 52,39%, mis näitab, et õpilased ei oska määrata geograafilisi koordinaate.

18. Märki joonisele õigesse kohta järgmised mõisted: süvik, ookeani keskmäestik, mandrilava.

3 p

Ülesande keskmine sooritus oli 76,69%. Ookeanipõhjaga seotud mõisted tuli skeemile märkida. Kõige rohkem eksiti mandrilava märkimisega. Õpilased ei tea mõiste „mandrilava” tähendust.

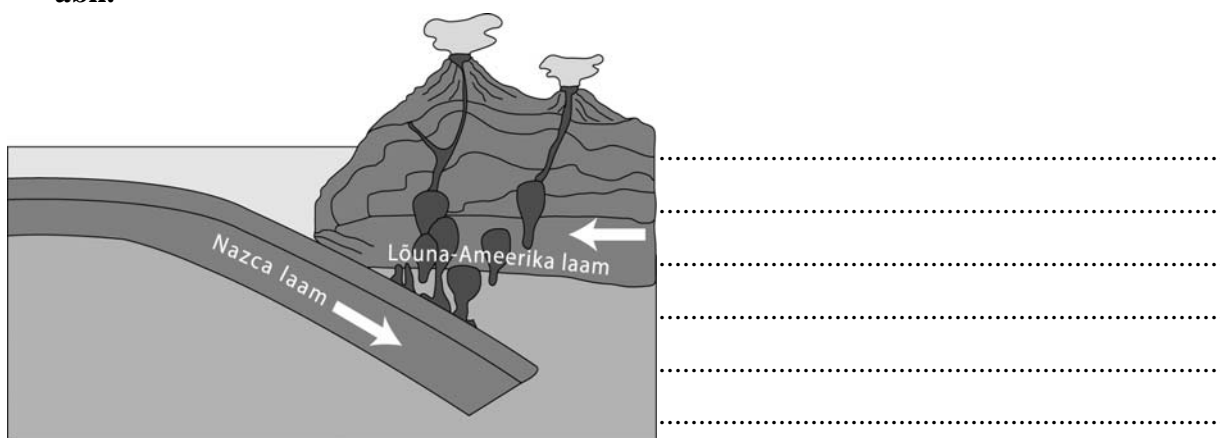
Nimeta kaks merd, mis asuvad tervikuna mandrilaval.

- 1)
- 2)

1 p 50

Ülesande sooritus oli 62,34%.

19. Miks on Lõuna-Ameerika läänerannikule tekkinud Andide mäestik? Selgita skeemi abil.

2 p 50

Ülesande sooritus oli 62,14%. Aetakse segi mõisted „laam” ja „laava”. Selgitused jäävad tihti poolikuks. Õpilased märgivad, et laamad põrkuvad, märkimata jäetakse, et mandrilise laama serva-ala kurrutatakse. Kurrutust nimetavad vähesed õpilased.

Seda küsimust on õpetajad hinnanud väga ebaühtlaselt. Mõned on täispunktid andud ühe teguri väljatoomise eest, õpetajad ei ole järginud hindamisjuhendit, kus on öeldud, et nimetada tuleb kaks tegurit.

Nimeta lisaks mäestiku tekkele veel kaks laamade liikumisega seotud geoloogilist protsessi, mis joonisel kujutatud piirkonnas esinevad.

- 1)
- 2)

1 p 50

Ülesande sooritus oli 69,51%. Korratakse üle, et tekivad mäed ja toimub laamade kokkupõrge. Uusi, nimetamata protsesse ei lisata.

20. Võrdle atlase temaatiliste kaartide abil India ja Brasiilia rahvastikku nelja erineva näitaja põhjal.

- 1)
.....
- 2)
.....
- 3)
.....
- 4)
.....

4 p

Ülesande sooritus oli 71,69%. Võrreldakse rahvastikuteemat mittepuudutavaid näitajaid. Nt *Indias on parem kliima kui Brasiilias; Brasiilias sajab palju, Indias vähe; Indias on suurem majandus kui Brasiilias* jt valed argumendid.

Ei ole osatud leida nelja erinevat näitajat, st ei teata, millised näitajad iseloomustavad rahvastikku veel peale rahvaarvu ja keskmise tiheduse. Sama näitajat võrreldakse mitu korda.

6. ETTEPANEKUD ÕPETAJALE/ÕPPIJALE, MILLELE TULEB ÕPPE-PROTSESSIS TÄHELEPANU PÖÖRATA.

1. Õppeprotsessis tuleks seoste analüüsile, järelduste tegemisele nende põhjendamisele ja võrdlemisele rohkem tähelepanu pöörata.
2. Teadmiste kontrollimisel tuleb õpilastele anda rohkem eneseväljendamisvõimalusi, st, et õpilased peaksid vastama pikemate ja analüüsivate lausetega. Teadmiste kontrolliks tuleb kasutada võimalikult mitmekesiseid ülesandeid, hädavajalik on jooniste, diagrammide, tabelite, kaartide, tekstide, piltide jms kasutamine nii harjutamis- kui ka kontrolltööülesannetes.
3. Õppeprotsessis tuleks õpitav materjal kindlasti seostada varem geograafias õpituga ja võimaluse korral ka mõnes teises aines õpitud teadmiste/oskustega.
4. Õpilastele tuleks anda ülesandeid, mis nõuavad funktsionaalset lugemisoskust.
5. Õpilastele peaks selgitama, mida tähendab võrdlemine.
6. Teemasid peaks illustreerima värviliste fotode/joonistega, kuna geograafias on värvil sisuline tähendus ja viimastes eksamitöödes on sees värvilised illustratsioonid.
7. Eksamitööde hindamisel tuleb kinni pidada hindamisjuhendist, õpilaste töid tuleb hinnata ühtlaselt – samaväärsed vastused peavad saama sama palju punkte. Eksamitöid ei tohi hinnata kiirustades, see põhjustab hindamisvigade tekkimist.

Kui koolis on õpilasi, kelle puhul on õigustatud hindedkaala nihutamine, siis tuleb seda teha, mitte aga valede vastuste eest maksimumpunkte jagada.